

Het Vaderhuis

Over de menselijke behoeften aan geloof, hoop en liefde

Colofon

ISBN: 978 90 8954 853 5

1e druk 2016

© 2016, Jan A. Boeijenga

Uitgeverij Elikser

Ossekop 4

8911 LE Leeuwarden

www.elikser.nl

Vormgeving omslag en binnenwerk: Evelien Veenstra

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op wat voor wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur en de uitgeverij.

This book may not be reproduced by print, photoprint, microfilm or any other means, without written permission from the author and the publisher.

Het Vaderhuis

Over de menselijke behoeften aan geloof, hoop en liefde

Jan A. Boeijenga

*Hoezeer de wereld ook verandert
vanuit eigen innerlijke krachten
of door toedoen van de mens
hoe snel en hoezeer
dat ons als mensen ook bedreigt
of uitdaagt
het menselijke lijf en zijn ziel
blijven de maat van
en zijn het morele antwoord op
wat ons overkomt*

Ter informatie

Dit boek is mede tot stand gekomen door een ontmoeting met een jonge man op het eiland Gran Canaria. We raakten aan de praat. Hij vertelde mij over zijn avontuurlijke leven. Ik vertelde hem een boek te willen schrijven over thuiskomen. Hij gaf aan dat dit thema een belangrijke rol in zijn leven speelde.

Toen ik hem vroeg zijn levensverhaal voor mij op papier te zetten zodat ik het kon gebruiken voor mijn boek, vond hij dat een goed idee. Een maand later stuurde hij mij zijn verhaal per mail toe. Hij had geen thuisadres, alleen een mailadres. Een mailadres dat daarna geen antwoorden meer gaf. De gebeurtenissen in dit boek zijn afgeleid van zijn verhaal. Alle personen, gebeurtenissen, tijden en gesprekken in dit boek zijn creaties van mij. Sam, de zoon van David en Annie, is de door mij geschapen dubbelganger van de eigenaar van het oorspronkelijke ware verhaal.

De familie Lemaître bestaat uit drie generaties. Deze familie speelt de hoofdrol in dit boek.

Ruben en Lisa Lemaître, die ook opa Ruben of Ruben sr. en oma Lisa worden genoemd. Oma Lisa speelt geen actieve rol in dit gebeuren.

Ruben en Lisa hebben een zoon. Hij heet David, vernoemd naar de vader van Ruben sr.

Zoon David trouwt met Annie Lageland. Zij krijgen drie kinderen: Ruben jr., Samuel (Sam) en Esther Lemaître.

De familie Lageland bestaat ook uit drie generaties.

Allereerst Willem en Lieke Lageland. Alleen Lieke Lageland komt als oma Lieke in dit boek in actie.

Samen hebben zij drie kinderen gekregen: Annie, Kees en Greetje.

Annie trouwt met de zoon van Ruben en Lisa Lemaître. De andere twee kinderen overlijden jong, evenals vader Willem.

Negen mensen spelen in dit verhaal een dubbelrol. Naast de rol die ze als opa, oma, moeder, vader, kind of vriend(in) in dit boek spelen, vertegenwoordigen ze ook een van de negen Enneatypen.

Dit zijn oma Lieke (type 8), opa Ruben (type 1), David (type 5), Annie (type 6) Ruben jr. (type 9), Sam (type 7), Esther (type 4), Evert (type 3) en Iris (type 2). Evert is een vriend van Sam en Iris is een vriendin van Esther. Tella en Johan uit het laatste deel van dit boek doen hierin niet mee.

Het Enneagram is bij benadering een vierentwintig eeuwen oud patroon dat de vele menselijke energieën in kaart brengt. Het wijst ieder type een eigen ontwikkelingsweg aan in relatie tot en via interactie met de andere typen.

Dit patroon heb ik door het verhaal van dit boek heen gevlochten omdat ik dat leuk en zinvol vond. Ieder mens kan en moet op een eigen manier thuiskomen.

Voor mij is het Enneagram al vele jaren zowel een spirituele als een psychologische wegwijzer in de complexiteit van het leven. Het laat zien dat we op verschillende wijzen in het leven staan waardoor we de ander soms niet begrijpen of moeilijk kunnen accepteren, met alle gevolgen van dien. Op verschillende wijzen zoeken we daarom naar het Vaderhuis. Ook het omgaan met onze behoeften aan geloof, hoop en liefde is persoonsgebonden.

Van elk Enneatype heb ik een schildering gemaakt. Via vormen en kleuren heb ik er naar gestreefd iets kenmerkends

van elk type weer te geven. Een hachelijke onderneming. Ik hoop echter dat ze als illustraties aan dit boek naast leesplezier ook kijkplezier geven. In de schilderijen heb ik aan ieder type tenminste drie cirkels gegeven. Vanuit de buitenste cirkel hebben we contact met de buitenwereld. Daarin steken we doorgaans de meeste energie om ons brood te verdienen en om iemand te zijn. De kleinere cirkel symboliseert onze persoonlijkheid, onze (soms verborgen) drijfveren. De kleinste en binnenste cirkel is bij ieder type wit. Het symboliseert ons zelfbewustzijn en/of ons spirituele centrum dat zowel een persoonlijk als een collectief bezit is.

De kleur rood kenmerkt de typen 8, 9 en 1. Rood symboliseert de instinctieve gevoelens die mensen kunnen hebben. Ze worden soms de *buiktypen* genoemd.

De kleur geel kenmerkt de typen 2, 3 en 4. Geel symboliseert de afhankelijkheid van andere mensen. Ze worden soms de *harttypen* genoemd.

De kleur blauw kenmerkt de typen 5, 6 en 7. Blauw symboliseert de angst voor het leven. Ze worden soms de *hoofdtypen* genoemd.

De kleuren paars, oranje en groen zijn mengkleuren van deze drie hoofdkleuren.

Onder elk geschilderd Enneatype staat:

- Wie dit type in dit boek vertegenwoordigt,
- Hoe dit type doorgaans wordt benoemd,
- Welke diepere energieën bij dit type een rol spelen,
- Welke gedragingen dit type graag op zichzelf toepast.

Het volgende gedichtje verwoordt een verlangen uit het witte collectieve cirkeltje.

Het Vaderhuis

De kracht in mijn bestaan
komt voort uit en is
mijn leven
een bloedeigen macht
op een bedje van bewustzijn
met verwachtingen en wat pijn
zoekend naar waar het leven lacht
Kan ik bang zijn, vader?
zal ik als dader
in mijn eigen afhankelijke kader
thuiskomen
en dromen over vrede en geluk?

Enneatype 6

Annie, dochter van Lieke en vrouw van David

Dit type

- wordt vaak benoemd als: *de loyalist*
- wordt van binnenuit aangestuurd door: *lafheid, angst*
- wil graag overkomen als: *betrouwbaar, degelijk, bonafide, beminnelijk, 'gewoon', zorgvuldig, vooruitziend, onderzoekend*

18 September 1985

De drie generaties van het geslacht Lemaître

Geboren worden als mens is altijd bijzonder. Niet alleen omdat het ons allemaal is overkomen, maar ook omdat we er later op terug kunnen zien, soms met foto's, zonder ons er ook maar een ietsje pietsje van te kunnen herinneren.

Ook het gegeven dat ons bestaan het gevolg is van het samensmelten van twee piepkleine maar levenskrachtige cellen, maakt een geboorte bijzonder. Vooral als je je realiseert dat deze cellen vele miljoenen jaren oud zijn en jou tot stand hebben gebracht via de levens van misschien wel een miljoen andere mensen.

De levenskracht van deze nietige ei- en zaadcellen is dus onvoorstelbaar groot. Hiernaast dragen ze een mystiek geheim in zich mee. Geen mens weet hoe de kracht van het leven ooit in die cellen is ontstaan en hoe uit dat leven een menselijk bewustzijn kan groeien.

Deze geheimen dragen we allemaal in ons mee. Ieder van ons vertegenwoordigt die geheimen. Daarmee moeten we het doen. Wat ons rest is te leren leven met het leven, als individu en als collectief. Dat blijkt niet eenvoudig te zijn.

Dit geldt ook voor de leden van het geslacht van de Lemaîtres.

Toen Annie Lemaître – Lageland hoorde opnieuw zwanger te zijn, was ze blij. Naar de mate waarin haar relatie met haar echtgenoot David Lemaître verslechterde, veranderde haar blijdschap in zorg en van zorg in angst. Ze had echter geen keus.

Zaterdagmiddag, 18 september 1985 in de stad Utrecht.

Annies lichaam had duidelijk gemaakt dat ‘het grote moeten’ aanstaande was. De tijdelijke begeleidster van deze gebeurtenis, Tineke, bleef rustig en trad bekwaam op tijdens de inleidende lichamelijke ongemakken.

“Je kunt het. Je bent een ervaringsdeskundige”.

De goedbedoelde woorden van de vroedvrouw ketsten echter af tegen de muur van Annies groeiende angst.

Nog sterker dan bij de geboorte van Ruben, haar eerste kind, had ze het gevoel zichzelf als een kameel door het oog van de naald te moeten halen.

“Dwaas”, had David daarover toen gezegd. “Niet jij maar het kind moet door een klein gaatje”.

Dat wist ze zelf ook wel. Maar toch kwam dat beeld uit de Schrift opnieuw bij haar boven. Waarom? Daar had ze geen idee van en ze vroeg het zich ook niet af. Het enige waarvan ze zich bewust was, was het uitvoeren van een opdracht. Een onmogelijke opdracht van Hogerhand. Omdat ze een vrouw was en Annie heette. Ze moest een wonder laten gebeuren voor David, voor haar moeder, voor de ouders van David. Maar dan wel vanaf de verkeerde kant van het leven. De kant van de eenzaamheid, van het niet gezien worden. Die kant van het leven die haar geloof in wonderen allang in wanhoop had doen smoren. Dit was in groeiende mate haar lot in het leven geworden sinds haar huwelijk met David.

Met al deze grote-mensen-muizenissen had Samuel tijdens zijn geboorte niets van doen. De natuur, de tijd en de ervaren handen van Tineke werkten perfect samen. Liefdevol werd hij in deze handen opgevangen. Diezelfde handen knipten de fysieke band met zijn moeder door en legden hem met zorg in een droge doek om hem vervolgens in de armen van Annie te leggen.

“Je hebt het goed gedaan, moeder”, zei Tineke zacht.

Annie voelde het gewicht van haar tweede zoon op haar lichaam. Ze rilde even en probeerde naar hem te kijken. Ze zag zijn gesloten oogjes, zijn gebalde vuistjes aan onrustig bewegende armpjes, zijn opgetrokken beentjes met daartussen zijn geslachtsdelen. Alweer een jongen. Ze had gehoopt op een meisje. Een soortgenoot, een vriendin. Terwijl ze de krampen in haar onderlichaam langzaam voelde wegtrekken, zakte ze teleurgesteld weg in het duister van de slaap. Vroedvrouw Tineke keek toe en zuchtte. Zij kende Annie. Ze was op de hoogte van haar moeizame relatie met David en wist van de depressies die haar leven verzwaarden en regelmatig plaagden. Ze trok de deken over moeder en zoon en begon met het opruimen van de gebruikte spullen. Het was ondertussen bijna tien uur geworden. Buiten was het al helemaal donker.

“Waar is Ruben?” hoorde ze Annie fluisteren.

“Ah, je bent er weer”, reageerde Tineke opgewekt. “Je was even weg. Zal ik Samuel in zijn wiegje leggen?”

Annie knikte. “Maar waar is Ruben?”

“Die slaapt rustig, beneden op de bank. Denk je dat David zo thuis komt?”

Ze was er bij geweest toen hij na een heftige woordenwisseling met Annie vertrok om naar de voetbalwedstrijd Utrecht – Dynamo Kiev te gaan.

’s Middags om vijf uur was ze gekomen na een telefoontje van David. Kleine Ruben, krap drie jaar, had de deur voor haar open gedaan.

‘Papa en mama zijn boven’. Meer had hij niet gezegd. Hij was teruggegaan naar zijn legoblokjes.

Ze was de trap opgelopen in de richting van de heftige stemmen. Annie had in bed gelegen. David had wild gebarend

aan het voeteneind heen en weer gelopen toen ze de deur van de slaapkamer open deed. Verrast maar boos had hij haar aangekeken.

“Hier ben ik. Het is dus zover. Ben ik welkom?”

“Natuurlijk ben je welkom. Ik heb je toch gebeld!?”

Hierna had hij zich omgedraaid naar Annie.

“Dit kaartje heeft me vijftien gulden gekost. Dat heb ik je al een week geleden verteld. Dat ga ik toch niet zomaar weggooien? Bovendien is dit de belangrijkste wedstrijd van het jaar. Voor het eerst zit ik op de marathontribune in de Galgenwaard. Wat zullen mijn maten wel niet denken als ik zomaar wegblijf?”

Boos had hij door de slaapkamer gebeend.

‘En wat als het loos alarm blijkt te zijn en ik voor niets thuis ben gebleven? Statistisch gezien is die kans aanwezig. Je kunt toch zeker wel begrijpen dat ik me dan bekocht zou voelen als het kind pas vannacht of morgen komt?’

Met grote angstige ogen boven het tot haar neus toe opgetrokken laken had Annie van de een naar de ander gekeken.

“Als er over een half uur nog niets aan de hand is, ga ik weg, oké? Dan kan ik nog net op tijd in het stadion komen. Nu deze vrouw er is hoeft je je nergens meer druk over te maken.”

Hij had naar Tineke gekeken en naar haar geknikt alsof ‘deze vrouw’ het met hem eens is. “Ook als het kind eerder zou komen, ik kan toch niets doen. Dat weet je zelf ook wel. Sterkte.”

Terwijl hij dit zei, had hij opnieuw naar Tineke gekeken en was hij naar beneden gegaan.

Zo kan het dus ook, had Tineke gedacht. Een poosje later hadden ze de voordeur horen dichtslaan. Nog geen halfuur daarna waren de vliezen gebroken en de weeën begonnen.

Snel had ze de jonge Ruben nog wat te eten gegeven en later, tussen de bedrijven door, een deken over hem heen gelegd toen ze hem slapend op de bank had zien liggen.

Terwijl Tineke dit gebeuren door zich heen liet gaan, keek Annie starend naar het plafond.

David zou trots op haar zijn, wist ze. Ooit had hij haar laten weten dat hij als Abraham zeven zonen wilde verwekken. Dat was nadat hij veel bier had gedronken.

Ma zou trots zijn op haar en ook opa en oma Lemaître. Maar ...trots op wie? Op háár? Ze kon het niet geloven. Haar verlangen naar aandacht voor wie ze is en naar waardering voor wat ze kan en doet, die behoeften had ze nog nooit in de ogen durven te zien. Dit leverde haar nu deze verlamrende gevoelens van eenzaamheid op.

Beneden werd met veel kabaal een deur opengegooid. David, wist ze.

Met grote stappen rende hij schreeuwend de trap op. "We hebben gewonnen! Met 2 tegen 1. Eerst Gert Kruys, de tweede door John van Loen. Helemaal goed."

"Hier hebben we ook gewonnen", reageerde Tineke voor Annie iets kon zeggen. "Je hebt er een gezonde zoon bij. Gefeliciteerd".

Enigszins beneveld door zijn inspanning en de alcohol keek David haar aan en vervolgens naar het bed. Voorzichtig liep hij daar naar toe en knielde. Langzaam ging zijn hand omhoog naar het kleine hoofdje van zijn zoon dat net zichtbaar was boven de deken, en bleef daar even hangen. Tineke dacht even dat hij het kind wilde zegenen of zoiets. In elk geval ontroerde haar dit gebaar tegen de achtergrond van het voorgaande gebeuren.

"Is alles goed gegaan?" vroeg hij naar Tineke kijkend.

“Vraag het maar aan jouw vrouw”, was haar antwoord.

Hij keek naar Annie en stond moeizaam op.

“David, voor mij zit de tijd erop. Over ongeveer vijf minuten ben ik weg. Met Annie heb ik doorgenomen wat jij voor haar en de baby zou kunnen doen. Ruben ligt beneden op de bank te slapen. Hij moet nog naar bed worden gebracht. Morgenochtend rond elf uur kom ik even kijken en maken we verdere afspraken. Als er iets onverwachts gebeurt, je hebt mijn telefoonnummer.”

Zonder zijn antwoord af te wachten begon ze haar spullen bij elkaar te zoeken, fluisterde Annie iets toe en streek met haar hand over het bolletje van de baby.

En weg was ze. Nu stond David er alleen voor.

Een royaal welkom in het leven was er voor de kleine Samuel niet bij. Al gauw werd hij Sammy of Sam genoemd. Zijn grootste zekerheid was de zuchtende loyaliteit van zijn moeder. Broer Ruben was zowel zijn rivaal als zijn maatje. Iedere dag was een dag van afwachten. Vader David was druk met zijn laatste studiejaar aan de universiteit van Utrecht. Als hij thuis was, zat hij achter zijn bureau met een nieuwe machine die computer werd genoemd. Sam kreeg zijn natje en zijn droogje. Niet veel meer. Daarmee moest hij het doen. Actief als hij was, vond hij andere wegen om aan zijn trekken te komen. Buiten spelen, daarin vond hij de ruimte die hij zocht. Vanaf zijn derde jaar bracht moeder Annie haar beide zonen naar het speelveld. Dit veranderde toen hij hoorde dat er een zusje of broertje bij zou komen. Tegen de huisregels in trok hij er toen alleen op uit. Al gauw had hij een vriendinnetje. Zij heette Elsje. Het mooie daarvan was dat hij haar kon laten zien hoe goed hij in de klimtouwrentoren naar de top kon klimmen. Zijn kleine jongenshartje ervoer dit als

het grootste geluk op aarde. Hij vertelde zijn moeder dan ook dat hij met haar ging trouwen. Broer Ruben vond dit een reden hem een meisjesgek te noemen. Sam hoorde dat niet of deed alsof.

Kort na de geboorte van zijn zusje Esther ging het gezin verhuizen naar een dorp niet ver van Utrecht. Vader David had een vaste aanstelling gekregen als wetenschappelijk medewerker aan de Utrechtse universiteit met zicht op een promotieplaats.

Maar er veranderde iets dat alles versomberde. Dat maakte hem bang. Zou hij iets verkeerd hebben gedaan? Hij hield toch ook van zijn nieuwe zusje? Waarom lag mam soms zo- maar op de bank te slapen als hij van school thuis kwam om te eten? Oma Lieke kwam bijna iedere week een dag lang het huis schoonmaken en Opa Ruben had lange gesprekken met zijn zoon.

Het een en ander riep paniekgevoelens in hem op waarin hij zich gevangen en afgewezen voelde. Hij ging bedplassen, met als gevolg nog diepere zuchten van zijn moeder, straffen van zijn vader en domme opmerkingen van zijn broer. Sam had het niet meer. Het werd alleen maar erger. Pap en mam maakten ruzie, Ruben jr. negeerde hem en mam lag steeds vaker op de bank of in bed. Hij wist het zeker. Hij moest hier weg. Ver weg.

Een sterk verlangen hierover met Elsje te praten, kwam in hem op. Maar die woonde in Utrecht. Hij wist hoe hij daar kon komen. Met de bus. Dus ging hij gewoon met de bus naar Utrecht.

Toen hij eindelijk Elsje vond en haar had verteld wat hij wilde, was ze heel erg duidelijk.

“Weggaan kan helemaal niet”, zei ze. “Dan moet je eerst groot worden.”

Daar had ze gelijk in, wist hij. Hij besloot eerst groot te worden en dan weg te gaan. Ja, dat zou hij doen. Hij kon best voor zichzelf zorgen in die tussentijd.

Dit onbewuste intuïtieve besluit deed hem goed. Het activeerde zijn fantasie en het hielp hem ook zo nu en dan voor zijn zusje Esther te zorgen. Tot zijn grote vreugde merkte hij niet meer in bed te plassen. Toen Evert zijn grote vriend werd, was hij Elsje gauw vergeten.

Zoals voor ieder kind van tien jaar was ook voor Sam de grotemensenwereld nog een mysterieuze zaak. De ruzies tussen pap en mam werden erger. Soms sloeg pap haar. Volgens Ruben was mam een alcoholist geworden. Een raar woord. Dit prikkelde de nieuwsgierigheid van Sam. Hij wist dat pap boeken had waar alles in stond wat je zou kunnen weten. Pap was daar trots op. Zou daarin staan wat dit woord betekende? Op school was hij in lezen de beste van de klas.

Op een woensdagmiddag sloop hij naar de kamer van zijn vader. Hij zocht en vond de encyclopedie. Hij zocht en vond in het eerste boek onder de A het woord dat hij zocht. Alcoholist. Zijn moeder was een al-co-ho-list. Door elke lettergreep langzaam over zijn tong te laten gaan, voelde hij beter wat het betekende. Nu begreep hij waarom ze zo vaak een fles verstopte als hij binnen kwam. Daar zat alcohol in. Maar waarom dronk ze dat dan? Hij begreep het niet.

Ook begreep hij niet dat zijn moeder hem een poos later vertelde dat pap en Ruben weer in de stad gingen wonen. Hij zou met Esther bij mam blijven wonen. Ze vertelde hem dit zonder hem aan te kijken.

“Bedoel je dat ze hier dan niet meer wonen en wij wel?”

Ze knikte en staarde uit het raam.

“Maar wie zorgt er dan voor jou en Esther?” Het kwam niet in zijn gedachten op dat er iemand voor hem moest zorgen.

“Oma Lieke en een paar mensen van de kerk waar ik nu naar toe ga. Ze willen me helpen te stoppen met drinken. Daar ben ik blij mee.”

De tragiek hiervan drong niet tot hem door. Hij was er aan gewend en verwerkte deze informatie praktisch. Het gevoel te boffen kroop in hem naar boven. Met zijn vriend Evert was buitenspelen een feest. Fietsen, geinen, plannen maken en deze uitvoeren, het was een wereld voor hem geworden waarin hij zich veilig voelde. Hij kwam alleen nog thuis om te eten. Vreemd dat pap weg ging. Dat Ruben met hem mee ging, vond hij niet erg.

“Wanneer gaan pap en Ruben weg?”

“Waarschijnlijk volgende week zaterdag. Misschien wil je ze wel helpen.”

Dit laatste hoorde hij niet. Hij was de deur al uit. Het eerste dat hij deed, was dit vreemde nieuws aan zijn vriend vertellen.

“Dan gaan ze scheiden”, zei Evert beslist. “Zo wordt dat genoemd. Dat doen wel meer moderne mensen. Vooral in de stad.”

Deze uitleg van zijn vriend kwam bijna als een geruststelling bij hem binnen. Natuurlijk was zijn vader een moderne man die alles wist. Daarom werkte hij in de universiteit met professors. Misschien werd het daardoor alleen maar leuker thuis. Bij zijn vriend kunnen blijven, dat stond voor hem voorop. Dat was nu geregeld. Zo ook zijn toewijding aan hem. Het was een pleister op zijn onrust. Zijn enige zekerheid.

Thuis ging daarna alles van kwaad tot erger.

Februari 1962

David Lemaître was de enige zoon en het enige kind van